

УДК 91
ББК 74.262.6
В67

Володарська М. О., Охрій Л. І.

В67 Олімпіади в початковій школі. Завдання, розв'язання, відповіді.— Х. : Вид. група «Основа», 2018.— 349, [3] с.

ISBN 978-617-00-2227-1

Посібник містить орієнтовні завдання для підготовки і проведення предметних олімпіад (з математики, української мови і природознавства) та конкурсу знавців української мови ім. Петра Яцика у 2–4-х класах. Усі завдання подано разом із розв'язаннями та відповідями.

Матеріали посібника сприятимуть виявленню та розвитку обдарованих і здібних до вивчення наук учнів, заохочення та стимулювання їх пізнавальних інтересів, допитливості, інтелектуальної ініціативи й позитивної мотивації до навчання.

Для вчителів початкових класів, методистів з початкового навчання, заступників директорів з НВР.

**УДК 91
ББК 74.262.6**

ISBN 978-617-00-2227-1

© Володарська М. О., Охрій Л. І., 2014
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2018

Зміст

ПЕРЕДМОВА	5
ПОЛОЖЕННЯ ПРО МІСЬКІ ПРЕДМЕТНІ ОЛІМПІАДИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ (3–4-ті класи).....	6
МАТЕМАТИЧНІ ОЛІМПІАДИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	13
2 КЛАС	
Математика.....	19
Класний етап	19
Завдання для підготовки до олімпіади	26
Українська мова	42
Класний етап	42
Завдання для підготовки до олімпіади	48
Природознавство	50
Класний етап	50
Завдання для підготовки до олімпіади	51
3 КЛАС	
Математика.....	64
Класний етап	64
Шкільний етап	68
Районний етап	76
Завдання для підготовки до олімпіади	84
Українська мова	94
Класний етап	94
Шкільний етап	98
Районний етап	101
Завдання для підготовки до олімпіади	106
Міжнародний конкурс знавців з української мови ім. Петра Яцика ...	117
Шкільний етап	118
Районний етап	123
Обласний етап	139
Загальнонаціональний етап	142
Завдання для підготовки до конкурсу	146

Природознавство	163
Класний етап	163
Шкільний етап	164
Районний етап	168
Завдання для підготовки до олімпіади	176
4 КЛАС	
Математика	182
Класний етап	182
Шкільний етап	184
Районний етап	185
Міський етап	192
Завдання для підготовки до олімпіади	197
Українська мова	222
Класний етап	222
Шкільний етап	225
Районний етап	239
Міський етап	243
Завдання для підготовки до олімпіади	258
Міжнародний конкурс знавців з української мови ім. Петра Яцика	272
Класний етап	272
Шкільний етап	274
Районний етап	278
Обласний етап	290
Загальнонаціональний етап	293
Завдання для підготовки до конкурсу	296
Природознавство	308
Класний етап	308
Шкільний етап	309
Районний етап	313
Міський етап	328
Завдання для підготовки до олімпіади	330
ЛІТЕРАТУРА	350

Передмова

Виявлення та розвиток здібних і обдарованих дітей є однією із актуальних проблем сучасної системи освіти, яка має забезпечувати розвиток творчих здібностей, формування навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації кожної дитини.

Розв'язання зазначеної проблеми має місце в початковій школі.

Формами розвитку здібностей і обдарувань молодших школярів є участь учнів 2–4-х класів у конкурсі знавців української мови та предметних олімпіадах.

Робота зі здібними та обдарованими дітьми має системний характер і чітку структуру:

- діагностичний етап (*виявлення здібностей і обдарувань, створення банку даних про здібних і обдарованих дітей*);
- організаційний етап (*участь учнів у різних формах роботи відповідно до інтересів, потреб*);
- узагальнювальний етап (*аналіз та узагальнення результатів, нагородження переможців*).

У першому турі (*шкільному*) конкурсів, олімпіад беруть участь усі охочі учні, учасниками кожного наступного туру є учні — переможці попереднього етапу. Усі конкурси, олімпіади проводяться у позаурочний час відповідно до попередньо складеного графіка. Особливостями і необхідними умовами ефективності форм роботи зі здібними й обдарованими дітьми є:

- добровільність участі, відповідність інтересам;
- опосередкована та безпосередня участь батьків у підготовці дітей;
- проведення роботи в умовах режиму, коли кожен учасник має виступити успішно.

Обов'язковою умовою проведення всіх форм є створення атмосфери урочистості і винятковості (*святковості*).

Положення про міські предметні олімпіади учнів початкових класів (3–4-ті класи)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

- 1.1. Міські олімпіади серед учнів початкових класів проводяться з метою раннього виявлення та розвитку обдарованих і здібних до вивчення основ наук дітей, заохочення та стимулювання їх пізнавальних інтересів, допитливості, інтелектуальної ініціативи й позитивної мотивації до навчання в умовах оновленого змісту початкової освіти.
- 1.2. Проведення олімпіад серед учнів початкових класів спрямоване на вирішення таких завдань:
 - упровадження в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів міста основних положень щодо застосування особистісно орієнтованих педагогічних систем, вибору перспективних освітніх технологій, забезпечення інтелектуального розвитку індивідуальності молодшого школяра, задоволення його пізнавальних інтересів і потреб на основі виявлення здібностей та обдарувань, прогнозування й проектування моделей особистісного зростання, самопізнання і самореалізації;
 - виявлення і підтримка талановитих та здібних до інтелектуальної праці учнів, розкриття й активний розвиток індивідуальних пізнавальних інтересів учнів початкових класів;
 - глибоке й якісне вивчення обдарованими та здібними учнями початкової школи основ наук у галузях «Математика», «Мова і література», «Природознавство», формування вмінь використовувати здобуті знання для розв'язання життєвих практичних завдань, аналізу нестандартних ситуацій, формування досвіду творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення молодших школярів до навколишнього світу, інших людей, самого себе;
 - цілеспрямоване формування життєвої та соціальної компетентності здібних до вивчення основ наук та обдарованих дітей, вироблення в початковій школі позитивного та свідомого ставлення до процесу пізнання, стимулювання творчого самовдосконалення, саморозвитку, самоосвіти;

— проведення моніторингових спостережень та психологічного супроводу динаміки загального розвитку і предметних навчальних досягнень обдарованих та здібних до вивчення наук школярів, виявлених у ході олімпіад, починаючи з 2-го класу загальноосвітньої школи I ступеня;

— попередження інтелектуальних утрат, спаду пізнавальних інтересів учнів при переході з початкової в основну школу, забезпечення наступності та перспективності в діяльності загальноосвітніх шкіл I та II ступенів, набуття учнями вже в початкових класах досвіду інтелектуальних змагань, підготовка дітей до подальшої участі в обласних та Всеукраїнських олімпіадах;

— систематизація роботи з обдарованими та здібними до вивчення основ наук учнями початкових класів на рівні загальноосвітнього навчального закладу, на рівні міста, активізація діяльності педагогічних працівників та методичних служб щодо впровадження індивідуалізації та диференціації початкового навчання як на уроках, так і в позаурочний час.

1.3. Організатором та координатором проведення міських предметних олімпіад серед учнів початкових класів є управління освіти.

1.4. Міські предметні олімпіади для учнів загальноосвітніх закладів I ступеня проводяться в два етапи:

I (шкільний) етап олімпіад — серед учнів 3-х класів з української мови та математики, серед учнів 4-х класів з української мови, математики, природознавства.

II (міський) етап — серед учнів 3-х класів з української мови та математики, серед учнів 4-х класів з української мови, математики, природознавства.

1.5. Умови проведення олімпіад передбачають:

- однакові вимоги до всіх учасників незалежно від типу, форм власності, розташування, підпорядкування навчального закладу, де учні початкових класів здобувають освіту;
- добровільність участі молодших школярів в олімпіаді, примушування учнів у будь-якому вигляді недопустиме;
- усі учні початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів міста мають право брати участь у I (шкільному) етапі олімпіад, будь-які обмеження (у т. ч. низькі показники навчальних досягнень школяра) забороняються;
- право брати участь в олімпіаді з декількох предметів однієї або різних освітніх галузей надається у шкільному та міському етапах змагань;

- до кожного наступного туру олімпіад допускаються учні, які стали переможцями попереднього етапу відповідної олімпіади і набрали не менше $2/3$ від максимально можливої кількості балів.
- 1.6. Для організації і проведення олімпіад кожного (шкільного або міського) етапів створюються організаційні комітети, а для перевірки виконання завдань учасниками — журі. Члени журі можуть бути також членами відповідних оргкомітетів олімпіад.
- 1.7. Для складання завдань усіх етапів міських олімпіад молодших школярів управління освіти створює творчу групу, до складу якої входять фахівці відповідної освітньої галузі у складі не більше трьох осіб із кожного предмета. Члени творчої групи несуть персональну відповідальність за рівень відбору завдань, їх розвивальну і практичну значущість, за дотримання секретності до моменту оприлюднення. Керівництво творчою групою зі складання завдань здійснює голова журі міського туру олімпіад.

2. ПІДГОТОВКА І ПРОВЕДЕННЯ ОЛІМПІАД:

- 2.1. Міські предметні олімпіади учнів початкових класів усіх етапів є очною формою змагань.
- 2.2. Підготовка учнів до участі в предметних олімпіадах на рівні загальноосвітнього закладу здійснюється на уроках, шляхом проведення індивідуальної і групової роботи, упровадження диференціації класних і домашніх завдань, а також у позаурочній, позакласній творчо-пошуковій діяльності молодших школярів, у ході проведення класних олімпіад та ін. Підготовка дітей на рівні міста може проводитися як в очній, очно-заочній, так і в заочній формах. До роботи з обдарованими та здібними до вивчення основ наук учнями початкових класів можуть залучатися заклади позашкільної освіти. Необхідною умовою ефективності олімпіад молодших школярів є опосередкована та безпосередня участь батьків у їх підготовці.
- 2.3. На виконання наказу управління освіти «Про проведення міських предметних олімпіад серед учнів початкових класів» та даного Положення міським управлінням освіти створюється оргкомітет та журі. Персональний їх склад, у тому числі голова, його заступники, секретар оргкомітету і журі затверджуються наказом управління освіти.

З метою проведення шкільного туру міських предметних олімпіад аналогічний наказ із переліком персонального складу оргкомітету та журі видається директором загальноосвітнього навчального закладу.

2.4. Голова журі міського етапу олімпіад одержує розроблені творчою групою завдання за наявності вказівки на конверті — тиражує їх і несе персональну відповідальність за секретність їх змісту до моменту оприлюднення.

На таких же умовах завдання передаються голові шкільних олімпіад.

2.5. При проведенні шкільного та міського етапів олімпіад рішенням оргкомітету кількість предметів, із яких проводяться міські змагання, може бути змінена.

Завдання для проведення олімпіад із додаткових предметів готують творчі групи, створені оргкомітетом відповідного рівня.

2.6. З метою забезпечення прав учня початкових класів брати участь у кількох предметних олімпіадах, проводити шкільні та міські олімпіади з різних предметів одночасно забороняється.

2.7. Під час проведення будь-якого етапу міських предметних олімпіад усі учасники повинні розташовуватись у межах одного загальноосвітнього закладу, який було попередньо обрано оргкомітетом.

Особливу увагу оргкомітета слід приділяти забезпеченню однакових умов для виконання учасниками всіх запропонованих завдань та дотриманню однакових вимог при перевірці робіт.

2.8. Заклад освіти, на базі якого проводиться олімпіада, готує приміщення і територію, матеріально-технічну базу, технічну і технологічну документацію, створює безпечні умови для виконання олімпіадних завдань.

2.9. Організація прибуття учасників олімпіад у містя їх проведення.

2.9.1. До містя проведення олімпіад учні прибувають організовано у супроводі керівника команди.

2.9.2. Керівник команди, як правило, призначається з числа вчителів шкіл, які брали активну участь у підготовці учнів до олімпіад та в їх проведенні й не були членами журі або оргкомітету відповідного етапу змагань.

2.9.3. Керівники команди адміністративно відповідають за життя та здоров'я членів команди.

Зазначена відповідальність за життя та здоров'я дітей настає з моменту відрядження команди з установи, яка її сформувала, і до моменту повернення до містя вибуття.

- 2.10. Категорично забороняється втручання в хід олімпіад батьків, учасників змагань та інших сторонніх осіб.
- 2.11. Роботи учнів-переможців, відомості про персональний склад оргкомітетів і журі (*у т. ч. голови, заступників, секретаря*), звіти про проведення шкільного етапу олімпіад та заявки на участь у міському етапі змагань з кожного предмета подаються не пізніше, як за 10 днів до початку їх проведення.

3. ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ ОЛІМПІАД ТА ЇХ НАГОРОДЖЕННЯ:

- 3.1. Переможцями відповідного етапу вважаються учні, нагороджені дипломами I, II, III ступенів.
- 3.2. Прізвища, імена переможців та учасників змагань записуються в дипломах у називному відмінку.
- 3.3. Переможці міських предметних олімпіад визначаються відповідними оргкомітетами на основі рекомендацій журі.
- 3.4. Учні 3–4-х класів, які в результаті проведення шкільного етапу олімпіад визнані переможцями, нагороджуються Дипломами I, II, III ступенів загальноосвітнього закладу.
Учні 3–4-х класів, які в результаті проведення міського етапу змагань визнані переможцями, нагороджуються Дипломами I, II, III ступенів управління освіти.
- 3.5. Кращі роботи учасників олімпіад усіх типів можуть бути відзначені спеціальними дипломами або призами як такі, що потребують на заохочення.
- 3.6. Результати проведення всіх етапів міських предметних олімпіад серед учнів початкової школи затверджуються наказом управління освіти.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНІ КОМІТЕТИ ЗМАГАНЬ:

- 4.1. Оргкомітет створюється із числа працівників методичних установ, педагогічних працівників закладів освіти міста.
- 4.2. Очолює оргкомітет голова, який має заступників і секретаря. Голова оргкомітету здійснює розподіл доручень між його членами та керує роботою з організації проведення відповідної олімпіади.
- 4.3. Оргкомітети:
 - 4.3.1. Проводять організаційну роботу з підготовки проведення олімпіад.
 - 4.3.2. Визначають і забезпечують порядок проведення олімпіад.
 - 4.3.3. Розподіляють і затверджують правила та умови проведення олімпіад.

- 4.3.4. Створюють мандатну комісію, яка проводить реєстрацію учасників олімпіад, перевіряє наявність і правильність оформлення документів.
- 4.3.5. Готують документацію для проведення олімпіад (програми, посвідчення учасників, бланки протоколів, звіти тощо).
- 4.3.6. Формують склад учасників олімпіад із числа переможців попереднього етапу.
- 4.3.7. Складають звіти про проведення олімпіад. Рішення за підсумками проведення олімпіад підписується головами оргкомітету, журі та секретарем і завіряється відповідно до місця проведення змагань печаткою органу, на який покладено відповідальність за його проведення.
У рішенні обов'язково вказується:
 - прізвище та ім'я (у називному відмінку) переможців і учасників змагань;
 - назва закладу освіти та клас навчання;
 - короткий аналіз та висновки щодо результатів та рівня проведення олімпіади.
- 4.3.8. Сприяють висвітленню результатів олімпіад на сайтах управління освіти та шкільних сайтах, у засобах масової інформації та в періодичній пресі.
- 4.4. Секретар проведення олімпіади забезпечує ведення необхідної документації.

5. ЖУРІ ОЛІМПІАД:

- 5.1. Журі формується з фахівців відповідного профілю з числа вчителів, методистів тощо. Його очолює голова, який має одного або кількох заступників; решта — члени журі, доручення між якими розподіляє голова або його заступник.
 - 5.1.1. Кількість членів журі не повинна перевищувати третини від кількості школярів, які беруть участь у відповідній олімпіаді. Члени оргкомітету можуть бути членами журі.
 - 5.1.2. До складу журі олімпіад не можуть входити особи, діти або учні яких беруть у них участь.
 - 5.2. Голова журі:
 - 5.2.1. Бере участь у формуванні складу журі.
 - 5.2.2. Несе відповідальність за об'єктивність перевірки та оцінювання робіт учасників олімпіади.
 - 5.2.3. Голова журі міського етапу олімпіад очолює творчу групу зі складання олімпіадних завдань для учнів 3–4-х класів з усіх предметів.

5.3. Журі олімпіад:

- 5.3.1. Здійснює експертизу олімпіадних робіт учнів-переможців шкільного та міського етапу за рішенням оргкомітету.
- 5.3.2. Перевіряє й оцінює рівень якості учнівських робіт.
Оцінювання рівня якості виконання завдань здійснюється у балах. Шкалу (максимальну кількість балів за кожне виконане завдання) оцінювання робіт визначає журі.
- 5.3.3. Проводить після змагань консультації для учасників олімпіад і керівників команд щодо розв'язування запропонованих завдань, розглядає апеляції.
- 5.3.4. Аналізує рівень підготовки учасників олімпіад, готує подання оргкомітету про нагородження переможців, складає відповідний звіт.
- 5.3.5. Рекомендує кандидатів до складу команд для участі в наступному етапі олімпіад.

Звіт про проведення I (шкільного) етапу учнівської олімпіади

з _____ в початкових класах _____ у 2014/2015 н. р.
(предмет) (назва закладу)

№ з/п	Кількість учасників	Кількість переможців
1		

Підпис _____

(ПІБ директора)

Печатка

Заявка _____
(заклад освіти)

на участь у міському етапі учнівської олімпіади

з _____
(предмет)

№ з/п	Прізвище та ім'я учня	Дата народження	Клас	Місце	Учитель
1					
2					
3					
4					

Підпис _____

(ПІБ директора)

Печатка

Математичні олімпіади в початковій школі

Олімпіада — це змагання в певній галузі знань і вмінь (*культурній, навчальній і т. ін.*), що має на меті з'ясування рівня знань і підвищення рівня підготовки учасників.

Мета олімпіад — виявляти талановитих школярів, удосконалювати методи їхнього навчання, обмінюватися передовим досвідом викладання.

Види олімпіад:

- шкільна олімпіада;
- районна олімпіада;
- міська олімпіада;
- всеукраїнська олімпіада;
- міжнародна олімпіада;
- Інтернет-олімпіада.

МАТЕМАТИЧНІ ОЛІМПІАДИ Й КОНКУРСИ, У ЯКИХ МОЖЕ БРАТИ УЧАСТЬ УЧЕНЬ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ:

1. Евристичні олімпіади (ДЕО), розклад олімпіад розміщений на сайті ЦДО «Ейдос»: <http://www.eidos.ru/olymp/schedule.htm>
2. Олімпіада «Сократ», <http://www.develop-kinder.com>
3. Конкурс-гра «Кенгуру», www.kangaroo.com.ua
4. Олімпіада «Російське ведмежа», <http://www.rm.kirov.ru>
5. Міжнародний чемпіонат з розв'язування логічних математичних задач, www.qbit.org.ua.

△ Евристичні олімпіади (ДЕО)

ДЕО — це дистанційні евристичні олімпіади з багатьох предметів. Проводяться вони з 1997 року щомісяця або щотижня. Усього з 1997 року проведено понад 100 дистанційних евристичних олімпіад з математики, інформатики, російської мови, літератури, англійської мови, фізики, хімії, астрономії, природознавства, економіки, фізкультури, історії.

Започаткував дистанційні евристичні олімпіади Андрій Вікторович Хуторської — доктор наук, директор ЦДО «Ейдос». Він же

очолив оргкомітет олімпіад. Розробкою евристичних завдань і перевіркою робіт займаються педагоги кафедр ЦДО «Ейдос», наукові співробітники Російської академії освіти.

Завдання на евристичних олімпіадах відкриті, без заздалегідь відомих відповідей.

Учень із будь-яким рівнем підготовки зможе виконати їх. Завдання олімпіади добираються без «прив'язування» до навчальних програм зі шкільних дисциплін, що дозволяє на належному рівні змагатися у творчості учням з достатньою різницею у віці й рівні базових знань. Завдання розподіляються за віковими групами: 1–4 класи (6–9 років), 5–8 класи (10–13 років), 9–11 класи (14–16 років). Реалізувати свій творчий потенціал удається кожному.

За найбільш оригінальні роботи учасники олімпіад одержують призи, дипломи, а в деяких олімпіадах — медалі. Іноді оргкомітет вручає подарунки ВСІМ учасникам олімпіади.

△ Олімпіада «Сократ»

Олімпіада «Сократ» — це міжнародна математична олімпіада-гра, що проводиться в Інтернеті, починаючи з 2005 року. Учасниками олімпіади є діти з 22 країн світу.

В олімпіадах «Сократ» може взяти участь будь-який учень 1–9-х класів, а також старші дошкільники. Олімпіадні завдання розробляються для дев'яти вікових груп.

Для участі в олімпіаді необхідний комп'ютер, підключений до мережі Інтернет. Комп'ютер може знаходитися вдома у конкурсанта, у школі або в будь-якому іншому зручному для занять місці. Кількість учасників, які користуються одним комп'ютером, не обмежена (*важливо тільки, щоб третє, підсумкове завдання, виконувалося всіма, хто користується одним комп'ютером, у різний час*).

Олімпіада «Сократ» — це гра: учасникам пропонуються 18 завдань, до кожного з яких дається від 4 до 8 варіантів відповідей. Серед них тільки одна правильна. Учасник має спочатку розв'язати завдання, а потім вибрати відповідь, що збігається із запропонованою. Завдання олімпіади оформлене як інтерактивна гра з підрахунком рейтингу в реальному часі.

Відповіді перевіряються за допомогою комп'ютера. Підсумки конкурсу підбиваються у чотирьох номінаціях: «Цілковита перемога», «Один крок до перемоги», «На півдорозі до перемоги», «Ті, що стали на шлях до перемоги». Усі без винятку учасники конкурсу отримують сертифікат; за бажанням учасника, дані про нього

можуть бути занесені до книги «Вони були перші»; переможці одержують дипломи або грамоти.

Як провести конкурс у школі?

Учителям, що проводять конкурс у школі, потрібно:

- зайти на сайт: <http://www.develop-kinder.com>;
- зареєструвати школу в каталозі шкіл;
- увійти за паролем у «кабінет учителя»;
- ознайомитися з корисною інформацією в «кабінеті», що дозволить легко провести олімпіаду.

△ Конкурс-гра «Кенгуру»

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 24. 05. 2000 р. № 149 «Про участь школярів України у Міжнародному математичному конкурсі “Кенгуру”» Міжнародний математичний конкурс «Кенгуру» проводиться в Україні спільно з Міжнародною асоціацією «KANGOUROU SANS FRONTIERES» («Кенгуру без кордонів») під егідою ЮНЕСКО на базі Львівського фізико-математичного ліцею при Львівському Національному університеті імені Івана Франка. Метою конкурсу є популяризація математичних ідей та підтримка талановитих школярів, розвиток їхніх інтелектуальних здібностей, активізація творчої діяльності вчителів, вироблення методичних рекомендацій щодо вдосконалення навчальних програм та підручників шляхом аналізу статистичних даних за результатами конкурсу.

Уперше конкурс-гру «Кенгуру» в Україні було проведено 1997 року на базі кількох шкіл Старосамбірського району Львівської області та Львівського фізико-математичного ліцею при Львівському Національному університеті імені Івана Франка. Тепер це наймасовіше математичне та інтелектуальне змагання серед школярів нашої держави. Майже півмільйона учасників зібрав та об'єднав конкурс за 10 років.

Мета конкурсу — залучення учнів у цікавий і пізнавальний світ математики. Учасником конкурсу може бути кожний учень від 2-го по 11-й клас з усіх куточків України. Гра цікава як призерам Всеукраїнських олімпіад із різних предметів, так і тим, хто лише починає засвоювати ази чудової науки — математики.

Особливість конкурсу полягає в тому, що ані переможців, ані переможених тут немає. Кожна дитина знає, що це насамперед особиста перемога. Серед «кенгуренят» — понад 20 призерів Міжнародних предметних олімпіад і тисячі дітей, які вперше зацікавилися математикою саме під час конкурсу.

△ Міжнародний чемпіонат з розв'язування логічних математичних задач

Додаток
до наказу МОН України
від 23. 02. 2009 № 159

ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЕТАПУ МІЖНАРОДНОГО ЧЕМПІОНАТУ З РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЛОГІЧНИХ МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ

Всеукраїнський етап Міжнародного чемпіонату з розв'язування логічних математичних задач (*далі — Чемпіонат*) проводиться в Україні спільно з Міжнародним комітетом математичних змагань та Французькою федерацією математичних змагань на базі Вінницького міського центру з інтеграції до європейського та світового освітнього простору при середній загальноосвітній школі І–ІІ ступенів — ліцей № 7 м. Вінниця.

Метою Чемпіонату є популяризація математичних ідей та підтримка талановитих школярів, розвиток їх інтелектуальних здібностей, активізація творчої діяльності вчителів, створення дієвих передумов щодо інтеграції України до європейського та світового освітнього простору.

1. Організаційний комітет Чемпіонату

Організація і проведення Всеукраїнського етапу Міжнародного чемпіонату з розв'язування логічних математичних задач покладається на Центральний організаційний комітет, який діє на базі Вінницького міського центру з інтеграції до європейського та світового освітнього простору при середній загальноосвітній школі І–ІІ ступенів — ліцей № 7 м. Вінниця.

Адреса Центрального оргкомітету:

вул. Червоних партизанів, 21, м. Вінниця, 21018;
тел. (8-0432) 61-37-95; тел/факс (8-0432) 57-06-27;
e-mail: mikdandi@svitonline.com

2. Участь у Чемпіонаті та порядок його проведення

Змагання проводяться під егідою та за завданнями Міжнародного комітету математичних змагань (*м. Париж, Франція*) у чотири етапи:

I етап — чвертьфінал (заочний тур у грудні–січні);

II етап — півфінал (очний тур у березні);

III етап — національний фінал (очний тур у травні);

IV етап — міжнародний суперфінал (традиційно проводиться в м. Парижі протягом двох днів у кінці серпня).

Учасники чвертьфіналу виконують завдання різного рівня складності відповідно до вікових категорій:

- 1–3-ті класи (5 задач);
- 4–5-ті класи (6 задач).

Центральний оргкомітет запрошує переможців чвертьфіналу для участі в очному півфіналі, що проводиться координаторами в один день у регіонах за текстами, наданими Центральним оргкомітетом. Виконані роботи півфіналістів надсилаються до Центрального оргкомітету для перевірки не пізніше наступного дня після проведення змагань.

Переможці півфіналу запрошуються до участі у Всеукраїнському фіналі, що відбувається щорічно у травні у м. Вінниці.

Міжнародний суперфінал проходить у серпні в м. Парижі.

Учасники півфіналу, фіналу, суперфіналу виконують завдання відповідно до кожної вікової категорії:

- 1–3-ті класи — 1 година;
- 4–5-ті класи — 1 година 30 хвилин.

Математична олімпіада — змагання, яке стимулює потяг учнів до самоосвіти, викликає поглиблений інтерес до математики, виробляє навички самостійної роботи, наполегливість, уміння долати труднощі. На математичних олімпіадах пропонуються задачі, які мають виявити рівень математичної підготовленості учнів, їхнє вміння логічно мислити, аналізувати, порівнювати, зіставляти, узагальнювати.

Олімпіади молодших школярів мають пропедевтичний характер. Основними рівнями математичних олімпіад учнів початкової школи є *класні* та *шкільні*. Міжшкільні і районні олімпіади проводяться за умов належної підготовки з боку працівників районних відділів освіти чи методичних кабінетів.

В. Богданович відзначає такі особливості та необхідні умови ефективності математичних олімпіад молодших школярів:

1. Масовість. Кожному учню має бути надана можливість узяти участь у олімпіаді. Реальним заходом забезпечення масовості є організація і проведення класних олімпіад.
2. Опосередкована участь батьків чи старших братів і сестер у підготовці молодших школярів.
3. Повне забезпечення вчителя задачним матеріалом, як до змісту завдань самої олімпіади, так і до завдань підготовчої роботи. Видання відповідного друкованого посібника масовим тиражем.
4. Проведення олімпіади в умовах режиму, за якого кожен учасник має виступити успішно, тобто розв'язати хоча б одну задачу.

Більшість учнів має впоратися із двома-трьома задачами. Переможцями слід уважати третину учнів, яка має кращі результати у розв'язанні задач олімпіади. Усім учасникам олімпіади оголошується подяка і даруються листівки з відповідними записами.

5. Поступовість у нарощуванні турів олімпіад.

У 2-му класі проводяться тільки класні олімпіади, у 3-му — класні та шкільні, у 4-му — класні, шкільні та міжшкільні (*районні*).

Не кожна дитина має змогу одержати допомогу в підготовці до олімпіади з боку старших членів сім'ї. Таку допомогу слід очікувати від учителя, його плідної роботи на уроках та систематичної участі в роботі гуртка. Учитель має планомірно готувати учнів до участі в олімпіаді: розв'язувати з ними олімпіадні задачі, розповідати про порядок проведення олімпіади, стратегію поведінки на олімпіаді, здійснювати відповідну психологічну підготовку майбутніх учасників олімпіади, щоб досягти їх свідомої поведінки та запобігти стресовим ситуаціям.

Усі класні олімпіади бажано проводити 5–15 квітня, шкільні — 16–25 квітня. Якщо олімпіада триватиме і на міжшкільному рівні, то її можна провести 5–15 травня.

Класні олімпіади проводяться на одному з уроків математики або в позаурочний час, тобто на п'ятому уроці (але після 15–20 хвилин відпочинку). Здебільшого змагання проводяться за двома варіантами. Олімпіадні задачі мають бути роздруковані для кожного учня (або записані на дошці). Розв'язання задач учні записують на окремих аркушах учнівського зошита. Дозволяється користуватися чернетками. Час виконання — 40–50 хвилин.

Переможці класних олімпіад стають учасниками шкільних олімпіад. Завдання шкільної олімпіади пропонується в одному варіанті, але її учасники сидять за окремими столами.

Що стосується числа переможців, є потреба відзначити учнів, які набрали найбільшу кількість балів і посіли відповідно 1-ше, 2-ге і 3-тє місця, щоб об'єктивно визначити тих, хто братиме участь в олімпіаді наступного рівня. Визначення конкретних переможців стимулює дітей до активної самостійної роботи.